

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 284 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
Dilsora Shodmonova	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
Истамова Нигора Азимжановна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
Lola Mannobova	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
Alimova Gulrux Farhod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
Axtamova Mohinur O'tkir qizi	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna	

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... ..	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli.....	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinoz Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi	195
<i>Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna</i>	
Modern Teaching Methods in English Language Learning.....	199
<i>Sarvinoz Abdulhakimova</i>	
Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi	202
<i>Shahnoza Muhammadiyeva</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	205
<i>Shopulatova Nasiba Umirovna</i>	
Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari.....	208
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	211
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students.....	215
<i>Toshmamatova Marjona Olimjon kizi</i>	
Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik	220
<i>Toshpo'latova Mahina Farxod qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari	224
<i>Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi</i>	
Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations	228
<i>Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi</i>	
Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications.....	232
<i>Veronica Khatamova</i>	
Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi	236
<i>Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida	240
<i>Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova</i>	
Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish	246
<i>Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi</i>	
The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation.....	250
<i>Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.</i>	
Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan	254
<i>Saytbekova Svetlana Saylaubaevna</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	257
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	
Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari.....	260
<i>Xudaybergenova Zuxra Isakovna</i>	
Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari	263
<i>Yusupov Ma'mur Ma'rufovich</i>	
Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина.....	269
<i>Рахимова Шахзода Равшановна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari	273
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
Xidirov Faxriddin Fozilovich	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
Рахмонова Нилуфар Уткир кизи	

BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI DARSLARIDA O'YIN TEXNOLOGIYALARI ORQALI NUTQ MALAKALARINI RIVOJLANTIRISH

Maqsuda Maxsudovna Murodova

Buxoro davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

<https://orcid.org/0009-0005-3389-5642>

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning nutq malakalarini rivojlantirish masalalari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda didaktik o'yinlar, interfaol metodlar va innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, o'yin texnologiyalarining o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, lug'at boyligini oshirish, muloqot madaniyatini shakllantirish hamda darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishdagi imkoniyatlari asoslab berilgan. Maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida qo'llaniladigan samarali o'yin metodlari va ularning pedagogik natijalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ona tili darsi, o'yin texnologiyalari, nutq malakasi, didaktik o'yinlar, interfaol metodlar, kommunikativ kompetensiya, pedagogik texnologiyalar, og'zaki nutq, yozma nutq, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article provides a scientific and pedagogical analysis of the development of students' speech skills through the use of game technologies in primary school mother tongue lessons. The study highlights the importance of didactic games, interactive methods, and innovative pedagogical technologies in developing students' oral and written speech. In addition, the potential of game technologies to enhance students' independent thinking, enrich their vocabulary, develop communication culture, and increase their interest in lessons is substantiated. The article also analyzes effective game-based methods used in primary education and their pedagogical outcomes.

Key words: primary education, mother tongue lessons, game technologies, speech skills, didactic games, interactive methods, communicative competence, pedagogical technologies, oral speech, written speech, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье с научно-педагогической точки зрения анализируются вопросы развития речевых навыков учащихся начальных классов посредством использования игровых технологий на уроках родного языка. В исследовании раскрывается значение дидактических игр, интерактивных методов и инновационных педагогических технологий в формировании устной и письменной речи учащихся. Кроме того, обоснованы возможности игровых технологий в развитии самостоятельного мышления учащихся, обогащении словарного запаса, формировании культуры общения и повышении интереса к урокам. В статье также анализируются эффективные игровые методы, применяемые в начальном образовании, и их педагогические результаты.

Ключевые слова: начальное образование, урок родного языка, игровые технологии, речевые навыки, дидактические игры, интерактивные методы, коммуникативная компетенция, педагогические технологии, устная речь, письменная речь, эффективность образования.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar yosh avlodni har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan va kommunikativ kompetensiyaga ega shaxs sifatida tarbiyalashni muhim vazifa sifatida belgilamoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning nutqiy faoliyatini shakllantirish, og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish hamda tilga oid dastlabki bilim, ko'nikma va malakalarni hosil qilishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli boshlang'ich sinf ona tili darslarini samarali tashkil etish va zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari ularning ta'lim jarayonida faol, qiziqarli va interfaol metodlar orqali bilimlarni o'zlashtirishini taqozo etadi. O'yin texnologiyalari ana shunday samarali pedagogik vositalardan biri bo'lib, ular o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish, muloqot madaniyatini shakllantirish hamda nutq malakalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Didaktik o'yinlar orqali o'quvchilar erkin fikr bildirishga, o'z fikrini izchil ifodalashga va jamoada muloqot qilishga o'rganadilar. Bu esa ona tili darslarining samaradorligini oshirish bilan birga, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, zamonaviy ta'lim jarayonida an'anaviy o'qitish metodlari o'quvchilarning nutqiy faolligini to'liq rivojlantirish uchun yetarli bo'lmay qolmoqda. Shu bois ona tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o'rganish va ularni amaliyotga joriy etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Ayniqsa, interfaol o'yinlar, rolli mashg'ulotlar va innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish, ravon nutqini shakllantirish hamda ijodiy tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur tadqiqotning maqsadi boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning nutq malakalarini rivojlantirishning pedagogik asoslarini o'rganish hamda samarali metodik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot davomida didaktik o'yinlarning o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqiga ta'siri, o'yin texnologiyalarining kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi imkoniyatlari hamda interfaol metodlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati shundan iboratki, unda boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanishning nazariy va metodik asoslari yoritilib, nutq malakalarini rivojlantirishning samarali pedagogik mexanizmlari asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim metodikasini takomillashtirish, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish hamda ona tili darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishda muhim ilmiy va amaliy manba bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini samarali tashkil etish, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish hamda interfaol metodlardan foydalanish masalalari mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Respublika olimlaridan R. G. Safarova, N. T. Ahmedov va A. R. Hamroyevlarning ilmiy izlanishlarida boshlang'ich ta'lim metodikasi, ona tili o'qitishning zamonaviy usullari hamda o'quvchilarning nutq faoliyatini shakllantirish masalalari yoritilgan.

Shuningdek, F. Hamroyev, T. Mamatova, H. Basiyeva, Sh. Sariyev va R. Qo'ldoshevlarning tadqiqotlarida o'quvchilarning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirishda o'quv topshiriqlari, didaktik vositalar va interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Mazkur ilmiy qarashlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarning muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlari olimlari A. K. Vaganova, N. M. Goleva, A. V. Nikolskaya, E. M. Razbayeva, E. I. Tixeyeva, S. V. Krasnoshchekova, O. S. Kolyasnikova, O. V. Shabalina, G. N. Pivneva va R. M. Aliyevlarning tadqiqotlarida o'quvchilar nutqini rivojlantirish, nutqiy faoliyatni qiyosiy tahlil qilish, motivatsion refleksiyaning shakllantirish hamda so'z motivatsiyasini rivojlantirish mexanizmlariga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu tadqiqotlarda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari va o'quvchilarning kommunikativ faoliyatini faollashtirish usullari ilmiy jihatdan asoslangan.

Xorijlik olimlar Dell Hymes, Noam Chomsky, M. Uljens, S. Krome, S. T. Hopman, Jim Ross, G. Brinek, M. Retzl, J. Sachs, U. S. Wenger, H. Niemi, A. Toom, A. Kallioniemi, Jakku-Sihvonen va G. Tsukermanlarning ilmiy izlanishlarida boshlang'ich ta'limda variativ rivojlanish, o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini shakllantirish, og'zaki ijod namunalari nutq rivojiga ta'siri hamda ijodiy tafakkurning kommunikativ faoliyat bilan bog'liqligi masalalari tadqiq qilingan.

Ushbu ilmiy qarashlar boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning nutq malakalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini belgilashda muhim nazariy manba bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida pedagogik kuzatish, suhbat, qiyosiy tahlil, tajriba-sinov ishlari hamda matematik-statistik tahlil usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli asrda ta'lim tizimiga texnologiyalarning integratsiyasi tobora kengayib, o'quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omilga aylanmoqda. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida me'yoriy ta'lim faoliyatini takomillashtirishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash masalalari yoritiladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etish, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda til va savodxonlik ko'nikmalarini yanada chuqurroq shakl-

lantirish imkonini beradi. Bugungi kunda interfaol metodlar, multimedia vositalari, elektron ta'lim platformalari va raqamli hikoyachilik texnologiyalari boshlang'ich ta'lim mazmunini boyitishda samarali vosita sifatida qo'llanilmoqda. Bunday texnologiyalar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, ta'lim jarayonini jonli, mazmunli va ijodiy muhitga aylantiradi. Ayniqsa, ona tili darslarida audio, video, animatsion materiallar hamda interfaol topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ko'plab ilmiy tadqiqotlarda texnologiyaning boshlang'ich ta'limdagi ahamiyati alohida ta'kidlangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalar yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini oshiradi, ularni faol muloqotga undaydi hamda o'quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Interfaol ta'lim dasturlari, multimedia taqdimotlari va raqamli hikoya platformalari orqali o'quvchilar nafaqat matnni o'qish va tushunish, balki uni tahlil qilish, mustaqil fikr bildirish va adabiy nutqda ifodalash ko'nikmalarini ham egallaydilar. Texnologiyalar individual yondashuvni ta'minlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir o'quvchining bilim darajasi va qiziqishidan kelib chiqib, mos topshiriqlarni taqdim etish imkoniyati ta'lim sifatini oshiradi. Natijada boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligi, og'zaki va yozma nutqi, mantiqiy fikrlashi hamda ijodiy tafakkuri rivojlanadi. Zamonaviy texnologiyalarni ona tili va o'qish savodxonligi darslariga integratsiya qilish bugungi ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Bundan tashqari, ilmiy adabiyotlarda texnologiyalarni pedagogik maqsadlarga muvofiq integratsiya qilishning ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quv dasturlari, interaktiv doskalar hamda onlayn resurslardan foydalanish o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan ta'lim olish imkonini yaratadi. Bunday yondashuv sinfdagi turli o'quv uslublariga moslashish, har bir o'quvchining ehtiyoj va qiziqishlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, texnologiyalar tabaqalashtirilgan ta'limni qo'llab-quvvatlab, o'qituvchilarga o'z metod va usullarini individual yondashuv asosida takomillashtirish imkonini beradi. Texnologiyaning tartibga soluvchi ta'lim faoliyatiga ta'sirini aniqlash maqsadida bir qator sinf tajribalari amalga oshirildi. Tadqiqot davomida o'quv jarayoniga turli ta'lim dasturlari, interaktiv doskalar hamda raqamli o'qish platformalari joriy qilindi. O'quvchilarning darsga qiziqishi, tilni o'zlashtirish darajasi va o'qish savodxonligi ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni aniqlash uchun dastlabki va yakuniy baholash ishlari olib borildi. Bundan tashqari, sinf kuzatuvlari hamda o'quvchilar fikr-mulohazalariga asoslangan so'rovnomalar orqali texnologik vositalarning samaradorligi haqida sifatli ma'lumotlar to'plandi. Olingan natijalar texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va savodxonlik ko'nikmalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini namoyon etdi.

Boshlang'ich sinflarda, ayniqsa, ona tili darslarida samarali tartibga soluvchi ta'lim faoliyatini tashkil etish o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada mazmunli va qiziqarli qilishga xizmat qiladi. Bunda turli zamonaviy texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, interaktiv doskalar o'qituvchilarga multimedia materiallari asosida interfaol darslarni tashkil etish, o'quvchilarni faol ishtirokga jalb qilish hamda mavzularni vizual tarzda tushuntirish imkonini beradi. Interaktiv doskalar uchun yaratilgan maxsus dasturiy ta'minotlar yordamida o'qish mashqlari, til o'yinlari va turli topshiriqlarni amalga oshirish mumkin bo'lib, bu jarayon o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi (1-jadvalga qarang).

1-jadval: O'yin texnologiyalarining o'quvchilarning nutq faoliyatiga ta'siri

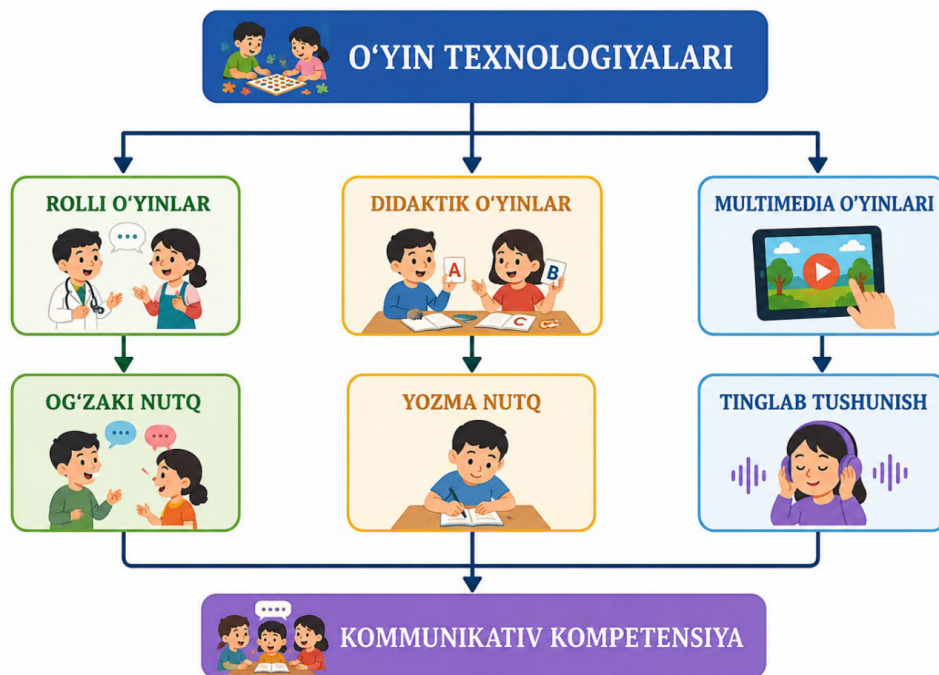
Nutq faoliyati turi	O'yin texnologiyasining ta'siri
Tinglab tushunish	Eshitilgan ma'lumotni tez anglash ko'nikmasi rivojlanadi
Gapirish	Erkin va ravon nutq shakllanadi
O'qish	Matnni ifodali va tushunib o'qish ko'nikmasi rivojlanadi
Yozish	Mustaqil va mantiqiy yozma nutq shakllanadi

Ona tili darslari davomida Duolingo, ABCmouse hamda Reading Eggs kabi ilovalar interaktiv darslar, o'yinlar va mashqlar orqali o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi. Ushbu platformalar o'quv jarayonini qiziqarli va motivatsion muhitga aylantirib, bolalarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Bundan tashqari, onlayn o'qish platformalari ham boshlang'ich ta'limda muhim o'rin tutadi. Jumladan, Raz-Kids, Epic! hamda StoryJumper kabi platformalar turli yosh va savodxonlik darajalariga mos raqamli kitoblar kutubxonasini taqdim etadi. Ushbu resurslar orqali o'quvchilar o'z ona tilida turli hikoya va matnlarni mutolaa qilish, interfaol o'qish tajribalarida ishtirok etish hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va ta'lim samaradorligini yuksaltirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi (2-jadvalga qarang).

2-jadval: Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalarining nutq malakalarini rivojlantirishdagi ahamiyati

O'yin texnologiyasi	Mazmuni	Rivojlantiriladigan nutq malakasi	Pedagogik natija
Rolli o'yinlar	O'quvchilar turli obrazlarda muloqot qiladi	Og'zaki nutq	Erkin fikrlash va muloqot rivojlanadi
So'z o'yinlari	So'z topish va lug'at bilan ishlash	Lug'at boyligi	So'z boyligi ortadi
Didaktik o'yinlar	Qiziqarli topshiriqlar asosida ta'lim	Yozma va og'zaki nutq	Darsga qiziqish kuchayadi
Guruhli o'yinlar	Jamoadam ishlash asosida mashg'ulot	Kommunikativ kompetensiya	Hamkorlik ko'nikmasi shakllanadi
Multimedia o'yinlari	Raqamli vositalar asosida ta'lim	Tinglab tushunish	Axborotni tez qabul qilish rivojlanadi

Raqamli hikoya yaratish vositalari ham ta'lim samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Masalan, Book Creator yoki Storybird kabi platformalar o'quvchilarga o'z ijodiy g'oyalarini raqamli hikoyalar shaklida ifodalash imkonini beradi. Bu jarayon nafaqat yozma nutq va ijodkorlikni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning o'z ona tilida erkin fikr bildirishiga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, ular matn tuzish, voqealarni izchil bayon etish hamda multimedia vositalaridan foydalanish ko'nikmalarini egallaydilar. Onlayn til o'rganish platformalari ham til ta'limida keng qo'llanilmoqda. AI-Media.uz kabi veb-saytlarda turli tillar bo'yicha maxsus kurslar mavjud bo'lib, ular ona tilini o'qitish jarayoniga ham moslashtirilishi mumkin. Ushbu platformalar tilni bosqichma-bosqich va tizimli ravishda o'rganish imkonini yaratadi. Interaktiv mashqlar, audio va vizual materiallar yordamida o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish motivatsiyasi kuchayadi (1-rasmga qarang).

1-rasm: O'yin texnologiyalarining nutq malakalarini rivojlantirishdagi o'rni

Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari zamonaviy ta'lim jarayoniga yangicha mazmun va ta'sirchanlik olib kirayotgan innovatsion vositalardandir. Ushbu immersiv texnologiyalar yordamida hikoyalar jonlantiriladi, o'quvchi esa oddiy kuzatuvchi emas, balki voqealar ishtirokchisiga aylanadi. VR texnologiyasi orqali o'quvchilar tilni o'rganishga xizmat qiluvchi sun'iy, ammo real hayotga yaqin virtual muhitlarga kirish imkoniga ega bo'ladilar. Bunday muhitlar tilni tabiiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmasini rivojlantirib, o'quvchilarning muloqot qilish, tinglab tushunish va talaffuz malakalarini mustahkamlaydi.

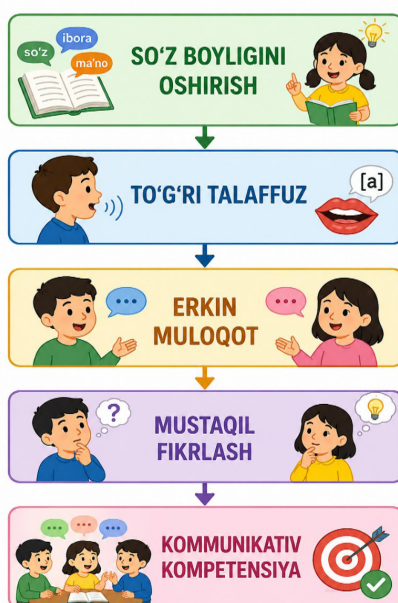
AR texnologiyasi esa an'anaviy bosma kitoblarga interaktiv elementlar qo'shib, matn, rasm va animatsiyalarni uyg'unlashtiradi. Natijada o'quvchi matn mazmunini chuqurroq anglaydi va o'qishga bo'lgan qiziqishi

ortadi. Matnni qayta ishlash dasturlari ham yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Microsoft Word yoki Google Docs kabi vositalar yordamida o'quvchilar yozma topshiriqlarni individual yoki guruh shaklida bajarishlari mumkin. Ayniqsa, Google Docs platformasining hamkorlikda ishlash imkoniyati o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida tezkor fikr almashish hamda tahrir qilish jarayonini yengillashtiradi. O'qituvchi izoh va tavsiyalar berishi, o'quvchilar esa o'z ustida ishlash orqali yozma nutqini takomillashtirishi mumkin.

Raqamli lug'atlar va tarjima vositalari ham til boyligini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Onlayn lug'atlar yordamida o'quvchilar yangi so'zlarning ma'nosi, talaffuzi va qo'llanish usullarini tez va qulay tarzda o'rganadilar. Bu esa ularning lug'at boyligini kengaytirib, mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantiradi. Podkastlar va audiokitoblar tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ona tilidagi audio materiallarni muntazam tinglash o'quvchilarning talaffuz, intonatsiya va nutqni anglash qobiliyatini kuchaytiradi. Bunday vositalar orqali o'quvchilar tilning tabiiy ohangi va uslubini chuqurroq his etadilar.

Ta'limni boshqarish tizimlari (LMS) esa zamonaviy ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Ushbu tizimlar yordamida o'quv materiallari, topshiriqlar, testlar va baholash jarayonlari yagona platformada jamlanadi. Natijada o'qituvchi o'quvchilarning rivojlanishini muntazam kuzatib borishi, o'quvchilar esa kerakli materiallarga istalgan vaqtda murojaat qilishi mumkin bo'ladi. LMS platformalari ta'lim jarayonining tartibli, shaffof va interaktiv bo'lishini ta'minlaydi (2-rasmga qarang).

2-rasm: LMS platformalarining ta'lim jarayonidagi o'rni

XULOSA

Zamonaviy raqamli texnologiyalar ona tilini o'qitish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va interaktiv shaklga keltirmoqda. Ular o'quvchilarning ijodiy fikrlashi, mustaqil ishlashi hamda kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Boshlang'ich sinf ona tili darslarida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash bugungi ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Ayniqsa, gamifikatsiya platformalari va nutqni aniqlash texnologiyalari o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni faol ishtirok etishga undash hamda mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Jumladan, Kahoot! yoki Quizizz kabi gamifikatsiya platformalari orqali til va o'qish savodxonligiga oid turli viktorinalar, interaktiv topshiriqlar hamda o'yin shaklidagi mashg'ulotlarni tashkil etish mumkin. Bunday platformalar ta'lim jarayonini qiziqarli va jonli tusga kiritib, o'quvchilarning bilimlarni mustahkamlash jarayonida faol qatnashishini ta'minlaydi. O'yin elementlari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda raqobat muhiti, motivatsiya va o'z ustida ishlash istagini kuchaytiradi. Natijada o'quvchilarning darsga bo'lgan ijobiy munosabati shakllanadi va o'zlashtirish darajasi ortadi. Nutqni aniqlash texnologiyasiga ega raqamli vositalar ham til o'rganish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quvchilar so'z va gaplarning to'g'ri talaffuzini mashq qilish, ravon o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Eng muhimi, bunday vositalar o'quvchiga tezkor fikr-mulohaza berib, talaffuzdagi xatolarni o'z vaqtida aniqlash va tuzatishga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarda o'z nutqiga nisbatan mas'uliyat hamda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Texnologiyalarni o'quv dasturiga samarali integratsiya qilish esa puxta rejalashtirishni talab etadi. Har bir ta'lim muassasasining imkoniyatlari, texnik bazasi va o'quvchilarning ehtiyojlari inobatga olinishi lozim. Shu bilan birga, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash ham muhim omillardan biridir. Doimiy metodik yordam va malaka oshirish kurslari texnologiyalarning ta'lim jarayonida samarali qo'llanishini ta'minlaydi. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, texnologiyalar boshlang'ich sinf ona tili darslarida tartibga soluvchi ta'lim faoliyatini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Raqamli vositalarning interaktiv tabiati o'quvchilarning e'tiborini jalb qilib, ularda mustaqil fikrlash, o'z-o'zini boshqarish va ta'lim jarayoniga nisbatan mas'uliyat hissini shakllantiradi. Biroq texnologiyalardan foydalanishda barcha o'quvchilar uchun teng imkoniyat yaratish, texnik vositalardan foydalanish darajasini yaxshilash hamda o'qituvchilar malakasini oshirish kabi masalalarga ham alohida e'tibor qaratish zarur.

Boshlang'ich ta'lim tizimida texnologiyalar integratsiyasi ona tili darslarining samaradorligini oshirishda katta imkoniyatlarga ega. O'qituvchilar pedagogik maqsadlarga mos raqamli vositalarni tanlab, ulardan muvozanatli va maqsadli foydalanishlari lozim. Shu bilan birga, texnologiyalarning o'quvchilarning til o'rganishi va savodxonligini rivojlantirishdagi uzoq muddatli ta'sirini o'rganishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish muhimdir.

Kelgusida quyidagi yo'nalishlarda tadqiqotlar olib borish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

- texnologiyalarning tartibga soluvchi ta'lim faoliyatiga uzoq muddatli ta'sirini o'rganish;
- til va savodxonlik ta'limida texnologiyalardan foydalanishni samarali tashkil etishda o'qituvchilar malakasining o'rmini aniqlash;
- boshlang'ich ta'limda ijtimoiy-iqtisodiy omillarning texnologiyalardan foydalanishga ta'sirini tahlil qilish;
- tartibga solish ko'nikmalarini rivojlantirishda turli o'quv dasturlari va raqamli vositalarning samaradorligini tadqiq etish.

Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda texnologiyalardan foydalanish bo'yicha ilmiy qarashlarni boyitib, ona tili darslarini samarali tashkil etishda o'qituvchilar uchun muhim metodik tavsiyalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020. <https://lex.uz/docs/-5013007>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-5085887>
3. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
4. Safarova R. G. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
5. Ahmedov N. T. Boshlang'ich sinflarda ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
6. Hamroyev A. R. Ona tili ta'limida innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Tafakkur, 2021.
7. Hamroyev F. Boshlang'ich ta'limda nutq o'stirish metodikasi. – Buxoro: Durдона, 2020.
8. Mamatova T. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
9. Basiyeva H. Didaktik o'yinlarning pedagogik asoslari. – Samarqand: Zarafshon, 2019.
10. Sariyev Sh. Ta'limda interfaol metodlar. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
11. Qo'ldoshev R. Boshlang'ich ta'limda pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf, 2020.
12. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
13. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2017.
14. Yo'ldoshev J., Hasanboyeva O. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2016.
15. Ziyomammedov B. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: Turon-Iqbol, 2019.
16. Vaganova A. K. Развитие речи младших школьников. – Москва: Просвещение, 2018.
17. Goleva N. M. Методика формирования речевой деятельности. – Санкт-Петербург: Питер, 2019.
18. Nikolskaya A. V. Игровые технологии в начальном образовании. – Москва: Академия, 2020.
19. Razbaeva E. M. Коммуникативное развитие школьников. – Казань: Магариф, 2019.
20. Tikheeva E. I. Развитие речи детей. – Москва: Владос, 2017.
21. Krasnoshchekova S. V. Интерактивные методы обучения. – Москва: Наука, 2021.
22. Kolyasnikova O. S. Современные образовательные технологии. – Новосибирск: Сибирь, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.